

PUBLICITAT

EN PORTADA

“Lamentarem no haver aprofitat els fons europeus per adaptar-nos al canvi climàtic”

Jorge Olcina Cantos (Alacant, 1966) és catedràtic d'Anàlisi Geogràfic Regional a la Universitat d'Alacant, director del Laboratori de Climatologia en aquesta universitat i un dels màxims experts en matèria climàtica del món acadèmic. Parlem amb ell sobre el canvi climàtic i sobre com aquest fenomen està afectant i afectarà el turisme a la Mediterrània i, per tant, sobre com està afectant i afectarà el principal motor econòmic en aquesta zona.

Per **Manuel Lillo**

Publicat el 22 de juliol de 2024 - Núm. 2093

El catedràtic d'Anàlisi Geogràfic Regional Jorge Olcina

-Els estudis pronostiquen quatre graus centígrads més en 2055 i moltes més nits tropicals. Tot això obliga a replantejar moltes coses, per exemple el principal motor econòmic de la Mediterrània, que és el turisme.

-Sí. Hi ha vàries línies d'acció que cal posar en marxa. D'una banda hi ha l'adaptació de les destinacions, és a dir, de la seua trama urbana: el fet vertejar molt més les trames urbanes, posar dispositius d'aigua en places i carrers per a refrescar les jornades més caloroses... i després, la qüestió de l'eficàcia en els edificis: eficàcia energètica, eficàcia en la despesa d'aigua, la utilització de fonts d'energia verdes, fonamentalment la solar... tot això entra en la part estructural. Després està la part personal de cada u dels turistes. Ací hi ha dues qüestions: els calendaris de les vacances caldrà anar adaptant-los a la nova realitat climàtica, cosa que a la Mediterrània suposa la prolongació de la temporada turística. Hi podrem practicar turisme des del maig fins l'octubre i, per tant, allò de concentrar juliol i agost com a mesos principals caldrà anar canviant-ho. A més, els mesos de juliol i agost coincidiran amb el moment de màxima calor, de temperatures més elevades, de nits menys confortables... és per ací que han d'anar les accions individuals com a turistes. Per últim hi ha una qüestió també a tenir en compte, que és l'adaptació de l'emergència sanitària. Els hospitals no es poden quedar quasi sense plantilla en estiu a la vista del que ocorre: cal reforçar plantilles a l'estiu a les destinacions turístiques, a les zones sanitàries d'afecció. Són algunes pautes que caldrà posar en marxa.

-Però ampliar la temporada és una mesura suficient per a pal·liar el que ocorre?

-Podem dir que permetrà reduir l'impacte que puga tindre la menor afluència en el moment de més calor, en el pic de calor, entre juliol i agost. Crec que ho pal·liarà, i si la indústria turística ho sap gestionar bé econòmicament serà millor per a ells. Altra cosa són les molèsties per als veïns que viuen a les ciutats turístiques, però ja estem veient destinacions que es promocionen fora de temporada, i això serà més comú amb les conseqüències climàtiques.

-Es parla de diversificar temporades i destinacions. A la Mediterrània encara hi ha zones, especialment d'interior, on el turisme s'ha explotat poc. Això forma part de la solució?

-Si parlem de turisme rural, aquesta serà una de les activitats en zones allunyades del sol i de la platja que es podran promocionar. Però ací cal tindre en compte més factors. Per exemple l'abastiment d'aigua, que en destinacions de costa està garantit perquè s'hi poden instal·lar dessaladores. Però a les destinacions d'interior tot això cal començar a planificar-ho construïnt dipòsits amb capacitat per afrontar més despesa d'aigua en estiu. Hi ha solucions, però cal començar a treballar-les. Sovint es llancen missatges que el turisme de sol i platja desapareixerà, i no. El turisme de sol i platja continuarà sent la principal font d'ingressos a Espanya. Cal deixar-ho clar. Que altres modalitats puguen cobrir altres buits per l'excés de calor a l'estiu i que la gent vulga passar nits més fresques a la muntanya serà positiu. Però el model de sol i platja continuarà sent la principal font d'ingressos.

-És optimista de cara al futur? Ho dic per com s'ha adaptat la realitat econòmica al turisme a la Mediterrània i per com els sectors econòmics no sempre s'han mostrat del tot sensibles a la realitat climàtica.

-L'evolució climàtica et fa ser bastant pessimista. No aconseguim frenar el procés d'escalfament, emetem cada vegada més a nivell global i això té l'impacte que estem veient: pujada de temperatures, pèrdua de confort tèrmic a la Mediterrània, escalfament de les aigües marines que augmenta la possibilitat de vents extrems... des del punt de vista atmosfèric les perspectives no són gens favorables. Però jo sempre soc optimista per la capacitat que ha de tindre l'ésser humà per adaptar-se a tot això i imposar enginy, intel·ligència i començar a treballar en aquest sentit. Hi ha destinacions, com ara Benidorm (Marina Baixa), que ja fa anys van presentar un pla d'adaptació al canvi climàtic. Això haurà de ser la norma a les destinacions turístiques de sol i platja de la Mediterrània: fer un full de ruta amb una sèrie de mesures i actuacions que cal anar implantant des de ja i tindre-ho tot planificat. Però el problema és que no solem planificar les coses, tot i que se'ns està avisant des de fa temps sobre el que està passant. És el moment de l'acció política, especialment a l'escala local i a les destinacions. Des d'aquest punt de vista soc optimista: hi ha eines, possibilitats, recursos i intel·ligència per poder-ho fer. Altra cosa és que el sector públic i el privat hagen de començar a treballar en aquesta direcció.

-En què consistiria el full de ruta local contra el canvi climàtic?

-Fonamentalment en mesures urbanístiques per anar adaptant les destinacions a la pèrdua de confort, al possible increment de vents extrems i pluges i mesures sanitàries per a programar molt bé tota la gestió de l'emergència sanitària en hospitals i centres de salut amb plantilles suficients a l'estiu. Caldria més personal a l'estiu que a l'hivern, per dir-ho així. I després, l'empresa turística sempre ha de tindre cura de les edificacions amb eficiència energètica i estalvi d'aigua. És el mínim que podem exigir.

-Tot i així s'insisteix en mesures com ara l'ampliació d'aeroports.

-El problema és que estem vivint una etapa d'eufòria molt aliena a un procés de fons que anirà a més, que és el canvi climàtic, sense pensar en l'impacte que això pot tindre. Aquestes etapes d'eufòria sempre porten pitjors conseqüències al cap dels anys: ja ho vam viure amb el boom immobiliari i amb la pèrdua de riquesa durant els anys posteriors per a la població. Tots confiàvem que la pandèmia podia suposar un moment de reflexió de l'activitat econòmica, en el nostre cas del turisme, per a reorientar-la d'una altra manera, apostar per la qualitat i no per la quantitat, però estem veient que el discurs dominant en molts territoris del litoral mediterrani, no només el valencià, és totalment el contrari. També hi ha un tema davant el qual la ciutadania no estem sabent reaccionar, i és que ens deixem emportar per una onada, l'onada del triomfalisme, la dels llocs de treball i dels sous, que són elements prioritaris en l'imaginari col·lectiu per damunt la salut ambiental. És una foto trista de la nostra societat: sabem que tenim un problema, anem adquirint consciència de la importància del canvi climàtic perquè a colp de desastres ens adonem del que

passa, perquè mor gent per colps de calor, per inundacions, perdem diners per temporals... però la part econòmica és la que més pesa.

-Hi ha algun lloc de la Mediterrània que s'adapte especialment bé a aquestes exigències?

-Lamentablement, a Espanya no. Estem, a més, en moments molt inicials, amb una llei de canvi climàtic estatal del 2021, amb algunes lleis autonòmiques com la valenciana del 2022, però estem en el procés d'implementació i tot va molt lentament. La mateixa llei valenciana obligava els municipis a fer lleis d'implementació, però que jo sàpiga només hi ha dos municipis que han actuat: Benidorm i Gandia (Safor). No es dona suficient valor a aquest tema. La gent no sap que el canvi climàtic serà el gran eix de les polítiques públiques i d'accions privades dels pròxims anys. L'evidència hi és. No hi ha espai per al negacionisme.

-Més enllà de l'Estat espanyol, en altres territoris europeus de la Mediterrània com ara Itàlia, Grècia o Malta s'ha fet alguna cosa?

-Lamentablement, els exemples que coneixem d'adaptació estan als països del nord d'Europa, en ciutats com ara Copenhagen o Rotterdam. Parlem de dues destinacions turístiques importants que estan fent les mesures d'adaptació necessàries. Les mesures urbanístiques potser són les més visuals, però hi ha mesures de gestió de l'emergència, d'adaptació de les activitats econòmiques, de les infraestructures... hem de fer tot això. Per a mi, el pla d'adaptació de Rotterdam és un bon exemple del que cal fer. El pla va començar a inicis de segle i ací estem començant ara. El fet de no haver-ho planificat amb temps ho pagarem durant la pròxima crisi, que arribarà tard o d'hora, i lamentarem no haver aprofitat els fons europeus que hem tingut a l'abast per adaptar-nos de manera efectiva al canvi climàtic.

-De quina manera ho pagarem?

-De la mateixa manera que amb el boom immobiliari: amb pèrdua del nivell de vida i destrucció de treball. L'exemple ja el tenim, és molt recent.

-Parlava del pla de Rotterdam com a exemple del que cal fer. En què consisteix?

-Rotterdam porta anys aplicant un pla que és molt ambiciós. Parlem d'un pla urbanístic, d'equipaments, de vivendes flotants... en aquesta ciutat viuen una altra realitat. Hi ha parcs inundables en una zona de clima atlàntic, ells també acumulen aigües per a reutilitzar-les, i tenen clar que tot això ha d'anar de la mà d'una filosofia d'economia circular i d'utilització dels recursos bàsics al màxim possible per no usar-ne de nous. Sovint hi ha discursos oficials molt optimistes, però la realitat del dia a dia, a l'escala local, no s'està movent gran cosa.

-Amb aquest escenari, com s'imagina el turisme d'ací a quaranta o cinquanta anys?

-Si tot segueix com fins ara, i de moment res no ens diu que no serà així, imagine vacances que potser no es practicaran en temporada central. Cal esperar més pics de demanda al juny i a l'octubre. Alhora, a la Mediterrània s'està veient que els hiverns poden convertir-se en una segona temporada, es veuran més dies d'anticiclons –això vol dir sol– i potser no ens hi podrem banyar però es podrà gaudir de dies assolellats. Segurament hi haurà menys afluència en el moment central de les vacances actuals i es compensarà amb el turisme de primavera, tardor i hivern. El panorama de confort, de fet, arribarà fora de l'estiu. Altra cosa són les possibles riuades a l'estiu o els dies fred de l'hivern, però cal jugar amb això, perquè també sabem que a l'estiu hi poden haver tempestes. El missatge optimista seria que tenim al davant una oportunitat per començar a fer bé les coses, per començar a fer-les millor. Però com a teló de fons hi ha un procés que no ens permet ser optimistes. Cal confiar en la capacitat de l'ésser humà, que no es pot permetre que això se li vaja de les mans.